

รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์
ของ
พระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑

ส่วนที่ ๑
ข้อมูลเบื้องต้น

๑. หน่วยงานผู้รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ กรมการปกครอง
๒. หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย กรมการปกครอง
๓. ผู้รักษาการตามกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๔. เหตุแห่งการประเมินผลสัมฤทธิ์ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
 - ครบรอบระยะเวลาที่กำหนด
 - ได้รับหนังสือร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะจากผู้เกี่ยวข้องในเรื่อง (ระบุเรื่องที่ได้รับการร้องเรียนหรือมีข้อเสนอแนะ).....
 - ได้รับข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการพัฒนากฎหมายในเรื่อง (ระบุเรื่องที่ได้รับการเสนอแนะให้ประเมิน).....
 - อื่น ๆ คือ.....
๕. วันที่มีเหตุแห่งการประเมินผลสัมฤทธิ์ ๑ มกราคม ๒๕๖๔ โดยประเมินผลที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายตั้งแต่วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๑ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓
๖. รายชื่อกฎที่เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลสัมฤทธิ์ในรายงานฉบับนี้
- ไม่มี -
๗. รายชื่อกฎที่ดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์เป็นการเฉพาะ (ประเมินผลสัมฤทธิ์เป็นรายฉบับตามแบบรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎ)
- ไม่มี -

ส่วนที่ ๒
การวิเคราะห์ความจำเป็นและผลกระทบของกฎหมาย

๘. กฎหมายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาใด
ก่อนที่จะมีการตราพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ ขึ้นมาบังคับใช้ นั้นพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี พระพุทธศักราช ๒๔๖๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดให้หญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว และหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้วและต่อมากการสมรสได้สิ้นสุดลงจะต้องใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” เท่านั้น โดยมีอาจเลือกได้ตามความสมัครใจ ดังนั้น หญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว และหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้วและต่อมากการสมรสได้สิ้นสุดลงจึงไม่สามารถกลับไปใช้คำนำหน้านามว่า “นางสาว” ได้ดังเช่นก่อนจดทะเบียนสมรส ทำให้เกิดผลกระทบต่อหญิงดังกล่าวในการดำรงชีวิตประจำวัน อาทิเช่น การประกอบอาชีพ การศึกษาของบุตร และการทำนิติกรรมต่าง ๆ ซึ่งการกำหนดให้หญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว และหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้วและต่อมากการสมรสได้สิ้นสุดลงใช้คำนำหน้านาม

ในลักษณะดังกล่าวทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างทางเพศและสถานะของบุคคล ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักความเสมอภาคที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติรับรองไว้ ดังนั้น จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติค่านำนามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ ขึ้น เพื่อกำหนดให้หญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว และหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้วและต่อมาการสมรสได้สิ้นสุดลงมีสิทธิเลือกใช้นำนามของตนเองได้ตามความสมัครใจ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลและเป็นการลดภาระที่เกิดจากการที่กฎหมายกำหนดให้หญิงดังกล่าวต้องเปลี่ยนค่านำนามหญิงโดยไม่สมัครใจ

๙. มาตรการสำคัญที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายนี้

(๑) หญิงซึ่งมีอายุ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และยังไม่ได้จดทะเบียนสมรสให้ใช้นำนามว่า “นางสาว” (มาตรา ๔)

(๒) หญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้ว^๑ มีสิทธิเลือกใช้นำนามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความสมัครใจ โดยแจ้งต่อนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว (มาตรา ๕)

(๓) หญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้ว และต่อมาการสมรสได้สิ้นสุดลง^๒ เนื่องจากการตายของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง การหย่าตามกฎหมาย หรือศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรส มีสิทธิเลือกใช้นำนามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความสมัครใจ โดยให้หญิงนั้นแจ้งต่อนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว (มาตรา ๖)

(๔) การใช้นำนามตามพระราชบัญญัติค่านำนามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ ไม่กระทบการใช้นำนามสตรี พระพุทธศักราช ๒๔๖๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๖ กำหนดให้สตรีผู้ที่เนื่องในพระราชวงศ์ (คือ หม่อมราชวงศ์ และหม่อมหลวง) แม้เมื่อมีสามีแล้ว ก็ยังคงใช้บรรดาศักดิ์นำนามของตนได้ต่อไป

๑๐. กฎหมายนี้มีบทบัญญัติกำหนดให้ประชาชนต้องกระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ อย่างไร

กฎหมายนี้มีบทบัญญัติที่กำหนดให้หญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว และหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว และต่อมาการสมรสได้สิ้นสุดลง หากประสงค์จะใช้ค่านำนามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” จะต้องแจ้งต่อนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว ตามนัยมาตรา ๕ และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติค่านำนามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑

๑๑. กฎหมายนี้ยังมีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ พัฒนาการของเทคโนโลยี และวิถีชีวิตของประชาชนหรือไม่ เพียงใด

ปัจจุบันประเทศไทยมีบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งแนวคิดและวิถีการดำรงชีวิตของคนในสังคม รวมถึงระบอบการเมืองการปกครอง ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นกฎหมายสูงสุด โดยรัฐธรรมนูญได้รับรองหลักความเสมอภาคซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันเป็นหลักการสากลไว้ โดยบัญญัติให้ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันและการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องเพศและสถานะของบุคคลอันขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติค่านำนามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ ขึ้น เพื่อกำหนดให้หญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว และหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว

^๑ มาตรา ๑๔๕๗ “การสมรสตามประมวลกฎหมายนี้จะมิได้เฉพาะเมื่อได้จดทะเบียนแล้วเท่านั้น”

^๒ มาตรา ๑๕๐๑ “การสมรสย่อมสิ้นสุดลงด้วยความตาย การหย่า หรือศาลพิพากษาให้เพิกถอน”

และต่อมากการสมรสได้สิ้นสุดลง มีสิทธิเลือกใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความสมัครใจ ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว และหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้วและต่อมากการสมรสได้สิ้นสุดลง และเป็นการลดภาระที่เกิดจากการที่กฎหมายกำหนดให้หญิงดังกล่าวต้องเปลี่ยนคำนำหน้านามหญิงโดยไม่สมัครใจ

นอกจากนี้ กรมการปกครองได้รวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้จากการรับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ ผ่านระบบกลางทางกฎหมาย ปรากฏผลดังนี้

(๑) กลุ่มเป้าหมาย : หน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่ของรัฐเห็นว่า กฎหมายฉบับนี้เป็นประโยชน์แก่ประชาชน จำนวน ๘๐ ราย จากจำนวน ๘๙ ราย คิดเป็น ๘๙.๘๘ เปอร์เซ็นต์

(๒) กลุ่มเป้าหมาย : ประชาชนเห็นว่า กฎหมายฉบับนี้เป็นประโยชน์แก่ประชาชน จำนวน ๔๗ ราย จากจำนวน ๖๗ ราย คิดเป็น ๗๐.๑๕ เปอร์เซ็นต์

ดังนั้น พระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงเป็นกฎหมายที่มีความจำเป็นและเกิดประโยชน์แก่ประชาชน รวมทั้งมีความสอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคมและระบอบการเมืองการปกครองของประเทศไทยในปัจจุบัน

๑๒. ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการมีกฎหมายนี้

(๑) พระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ มีบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่หญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว และหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้วและต่อมากการสมรสได้สิ้นสุดลงสามารถเลือกใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความสมัครใจ ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลและเป็นการลดภาระที่เกิดจากการเปลี่ยนคำนำหน้านามหญิงโดยไม่สมัครใจ

(๒) คำนำหน้านามของหญิงตามกฎหมายฉบับนี้แสดงให้เห็นการก้าวไปถึงการมีเพศสภาพหญิงโดยกำเนิดของผู้ใช้คำนำหน้านามหญิงตามกฎหมายฉบับนี้และวัยของหญิง

๑๓. กฎหมายนี้ก่อให้เกิดผลดังต่อไปนี้หรือไม่ อย่างไร (ให้พิจารณาตอบเฉพาะประเด็นสำคัญที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของกฎหมาย โดยไม่ต้องตอบทุกประเด็นก็ได้)

- เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน
- ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม
- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันหรือการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- เป็นการพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ
- มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพ หรือผลกระทบอื่นที่สำคัญ

(โปรดดูเพิ่มเติมในข้อ ๑๙ หัวข้อการรับฟังความคิดเห็นประกอบด้วย)

พระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้หญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้ว และหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้วและต่อมากการสมรสได้สิ้นสุดลงมีสิทธิเลือกใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความสมัครใจ โดยให้หญิงดังกล่าวแจ้งต่อนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว เพื่อแก้ไขปัญหาการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างทางเพศและสถานะของบุคคล และผลกระทบต่อหญิงในการดำรงชีวิตประจำวัน อาทิเช่น การประกอบอาชีพ การศึกษาของบุตร และการทำนิติกรรมต่าง ๆ กฎหมายฉบับนี้จึงเป็นกฎหมายที่ช่วยลดอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตของประชาชน รวมทั้งลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมในสังคมโดยสนับสนุนให้ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันตามหลักความเสมอภาค นอกจากนี้ พระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ ยังมีความสอดคล้องกับภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการขจัด

การเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women : CEDAW) และพิธีสารเลือกรับอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (The Optional Protocol to the Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women) ซึ่งประเทศไทยมีข้อผูกพันตามอนุสัญญาและพิธีสารดังกล่าว ในการตรากฎหมายภายในประเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ดังนั้น พระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงมีความสอดคล้องกับหลักการสากลด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของสตรีด้วย

๑๔. มีสถิติการดำเนินคดีและการลงโทษตามกฎหมาย หรือสถิติการปฏิบัติตามและการบังคับการ ให้เป็นไปตามกฎหมาย อย่างไร

จากการรับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ ผ่านระบบกลางทางกฎหมาย ปรากฏข้อมูลเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว ดังนี้

(๑) กลุ่มเป้าหมาย : หน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๑.๑) เคยอนุญาตเกี่ยวกับการขอใช้คำนำหน้านามหญิง กรณีหญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้ว ใช้คำนำหน้านามว่า "นาง" หรือ "นางสาว" ได้ตามความสมัครใจ จำนวน ๗๓ ราย

(๑.๒) เคยอนุญาตเกี่ยวกับการขอใช้คำนำหน้านามหญิง กรณีหญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้ว และต่อมาการสมรสได้สิ้นสุดลงใช้คำนำหน้านามว่า "นาง" หรือ "นางสาว" ได้ตามความสมัครใจ จำนวน ๖๘ ราย

(๑.๓) เคยอนุญาตเกี่ยวกับการขอใช้คำนำหน้านามหญิง ทั้ง ๒ กรณี จำนวน ๓๒ ราย

(๑.๔) ไม่เคยอนุญาตเกี่ยวกับการขอใช้คำนำหน้านามหญิง ทั้ง ๒ กรณี จำนวน ๙ ราย

(๒) กลุ่มเป้าหมาย : ประชาชน

(๒.๑) เคยยื่นคำร้องต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการขอใช้คำนำหน้านามหญิง กรณีหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว จะใช้คำนำหน้านามว่า "นาง" หรือ "นางสาว" ได้ตามความสมัครใจ จำนวน ๒๘ ราย

(๒.๒) เคยยื่นคำร้องต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการขอใช้คำนำหน้านามหญิง กรณีหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว และต่อมาการสมรสได้สิ้นสุดลง จะใช้คำนำหน้านามว่า "นาง" หรือ "นางสาว" ได้ตามความสมัครใจ จำนวน ๒๖ ราย

(๒.๓) เคยยื่นคำร้องขอต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการขอใช้คำนำหน้านามหญิง ทั้ง ๒ กรณี จำนวน ๑๕ ราย

(๒.๔) ไม่เคยยื่นคำร้องขอต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการขอใช้คำนำหน้านามหญิง ทั้ง ๒ กรณี จำนวน ๒๒ ราย

๑๕. มีปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายนี้หรือไม่ อย่างไร (โปรดดูเพิ่มเติมในข้อ ๑๙ หัวข้อ การรับฟังความคิดเห็นประกอบด้วย)

จากการรับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ ผ่านระบบกลางทางกฎหมาย ปรากฏข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว ดังนี้

(๑) ประชาชนบางส่วนมีความเห็นว่า การกำหนดคำนำหน้านามหญิง ยังมีความแตกต่างจากการกำหนดคำนำหน้านามชาย โดยคำนำหน้านามชายซึ่งมีอายุ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป กำหนดคำนำหน้านามไว้เพียงคำเดียว คือ “นาย” แต่คำนำหน้านามหญิงซึ่งมีอายุ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป กำหนดคำนำหน้านามไว้สองคำ คือ “นาง” และ “นางสาว”

(๒) แม้ว่าพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ จะให้สิทธิแก่หญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว ในการเลือกใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” แต่ในสภาพความเป็นจริงของสังคมไทยยังมีชายบางกลุ่มที่มีทัศนคติที่คาดหวังให้ภรรยาของตนเปลี่ยนคำนำหน้านามเป็น “นาง” จึงเป็นกรณี ที่อาจทำให้เกิดปัญหาทัศนคติของคู่สมรสที่ไม่สอดคล้องกันเกี่ยวกับการเลือกใช้คำนำหน้านามหญิง ที่จดทะเบียนสมรสแล้ว อันอาจกระทบต่อความสัมพันธ์ของคู่สมรสและความสัมพันธ์ในครอบครัวได้

(๓) แม้ว่าหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว หรือหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้วและต่อมากการสมรส ได้สิ้นสุดลงจะสมควรใจเปลี่ยนคำนำหน้านาม แต่ในทางปฏิบัติก็เป็นการสร้างภาระแก่หญิงที่เปลี่ยน คำนำหน้านาม เนื่องจากจะต้องไปดำเนินการเปลี่ยนคำนำหน้านามในเอกสารราชการและเอกสารอื่น ๆ เพื่อให้มีความถูกต้องและสอดคล้องกับคำนำหน้านามที่เปลี่ยนแปลงไป

(๔) คำนำหน้านามที่กำหนดตามเพศสภาพโดยกำเนิดในระบบกฎหมายของไทย ไม่ครอบคลุมถึงคนข้ามเพศ ทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติและไม่สามารถเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ของพลเมืองที่ถูกจำกัดไว้ ด้วยเพศสภาพโดยกำเนิดเท่านั้น

ส่วนที่ ๓

การตรวจสอบเนื้อหาของกฎหมาย

๑๖. กฎหมายนี้มีความสัมพันธ์หรือใกล้เคียงกับกฎหมายอื่นหรือไม่ อย่างไร

พระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นกฎหมายที่มีความสัมพันธ์กับกฎหมายอื่น ดังต่อไปนี้

(๑) กฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว

เนื่องจากหญิงที่จะมีสิทธิในการเลือกคำนำหน้านามของตนเองได้ตามมาตรา ๕ และ มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ จะต้องเป็นหญิงที่ได้จดทะเบียนสมรสแล้ว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว และนายทะเบียน ตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว และเจ้าหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อปฏิบัติตามหรือบังคับการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑

(๒) กฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

เมื่อมีเหตุตามกฎหมายหรือมีการขอใช้สิทธิเลือกคำนำหน้านามหญิงอันจะทำให้คำนำหน้า นามหญิงต้องเปลี่ยนแปลงไปตามกฎหมายฉบับนี้ นายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ ด้านการทะเบียนราษฎรจะต้องดำเนินการปรับแก้ไขฐานข้อมูลและเอกสารการทะเบียนราษฎรของหญิง ดังกล่าวให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน โดยถือปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร รวมทั้ง ระเบียบและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

(๓) กฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชน

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงฐานข้อมูลและเอกสารการทะเบียนราษฎรตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรด้วยเหตุตามข้อ ๑๖ (๒) แล้ว นายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะแนะนำให้หญิงดังกล่าวไปดำเนินการขอมีบัตรประจำตัวประชาชนใหม่ เพื่อให้บัตรประจำตัวประชาชนมีรายการคำนำหน้านามที่เป็นปัจจุบันและสอดคล้องกับเอกสารการทะเบียนราษฎร

๑๗. มีการฟ้องคดีต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง หรือการร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเกี่ยวกับกฎหมายนี้ที่เรื่องและในประเด็นใด

- ไม่มี -

๑๘. การใช้ระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ และโทษอาญาในกฎหมายนี้ (ถ้ามี) ยังมีความเหมาะสมอยู่หรือไม่ อย่างไร (โปรดดูเพิ่มเติมในข้อ ๑๙ หัวข้อการรับฟังความคิดเห็น ประกอบด้วย)

การใช้ระบบอนุญาตในกฎหมายฉบับนี้ ยังมีความเหมาะสมและมีความจำเป็น เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบคุณสมบัติและเงื่อนไขตามกฎหมายของหญิงที่จะขอใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ ทั้งนี้ หากหญิงดังกล่าวมีคุณสมบัติและเงื่อนไขตามกฎหมายเจ้าหน้าที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามสิทธิของหญิงตามพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยเจ้าหน้าที่ไม่สามารถใช้ดุลพินิจเพื่อไม่อนุญาตได้ อย่างไรก็ตาม จากการรับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายฉบับนี้ มีประชาชนบางส่วนได้แสดงความเห็นว่า แม้ว่าโดยเนื้อหาของกฎหมายฉบับนี้จะให้สิทธิแก่หญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้วสามารถใช้คำนำหน้านามได้ตามความประสงค์ แต่ในทางปฏิบัติกรณีคู่สมรสฝ่ายหญิงจะขอเปลี่ยนคำนำหน้านามในระหว่างสมรส เจ้าหน้าที่จะดำเนินการเพื่อให้คู่สมรสฝ่ายชายลงลายมือชื่อให้ความยินยอมด้วย ซึ่งผู้แสดงความเห็นดังกล่าวเห็นว่า การกระทำได้ดังกล่าวขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ ทั้งนี้ ปัญหาในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับกรณีดังกล่าว นั้น กรมการปกครองจะได้พิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การปฏิบัติตามและการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ ต่อไป

ส่วนที่ ๔

ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

๑๙. การรับฟังความคิดเห็น

ได้รับฟังความคิดเห็นโดยถูกต้องตามข้อ ๕ และข้อ ๖ ของแนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายแล้ว

ได้รับฟังความคิดเห็นโดยวิธีอื่นนอกจากผ่านระบบกลาง (หากมี โดยระบุทุกวิธี)
กรมการปกครองได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยกำหนดวิธีการรับฟังความคิดเห็น ดังนี้

๑. จัดทำประกาศกรมการปกครอง เรื่อง การรับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยกำหนดวิธีการรับฟังความคิดเห็น ดังนี้

(๑) การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมาย (www.law.go.th) ตั้งแต่วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๔

(๒) การสำรวจข้อมูลจากหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒. มีหนังสือแจ้งจังหวัด ทุกจังหวัด และกรุงเทพมหานครให้ดำเนินการแจ้งอำเภอ/สำนักงานเขต ประชาสัมพันธ์ประกาศให้เจ้าหน้าที่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และประชาชนทราบ เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็น ผ่านระบบกลางทางกฎหมาย (www.law.go.th)

๓. มีหนังสือแจ้งกรมการกงสุล เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสนับสนุนข้อมูลเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมาย (www.law.go.th)

๔. มีหนังสือแจ้งกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสนับสนุนข้อมูลเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมาย (www.law.go.th)

ผลการรับฟังความคิดเห็น

๑) ผลการรับฟังความคิดเห็นเพื่อใช้ประกอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายของพระราชบัญญัติค่านำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ (กลุ่มเป้าหมาย : หน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ) จำนวนทั้งหมด ๘๙ ราย สรุปผลได้ดังนี้

ประเด็นที่มี การแสดงความคิดเห็น	ความเห็นของผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น
๑. ท่านเห็นว่า กฎหมายฉบับนี้ ยังเป็นประโยชน์ต่อประชาชน หรือไม่ อย่างไร	๑. มีผู้ตอบแบบสอบถามว่า เป็นประโยชน์ จำนวน ๘๐ ราย มีความเห็น โดยสรุป คือ กฎหมายฉบับนี้ทำให้หญิงมีทางเลือกในการใช้ค่านำหน้านามของตน อย่างไรก็ตาม ควรกำหนดค่านำหน้านามหญิงคำเดียวดังเช่นฝ่ายชาย เพื่อความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง ๒. มีผู้ตอบแบบสอบถามว่า ไม่เป็นประโยชน์ จำนวน ๗ ราย ๓. มีผู้ไม่แสดงความคิดเห็น จำนวน ๒ ราย
๒. ท่านเคยอนุญาตให้ใช้ ค่านำหน้านามหญิงให้แก่บุคคล ในกรณีดังต่อไปนี้หรือไม่ ๑) กรณีหญิงที่จดทะเบียน สมรสแล้วใช้ค่านำหน้านาม ว่า "นาง" หรือ "นางสาว" ๒) กรณีหญิงที่จดทะเบียน สมรสแล้ว และต่อมากการสมรส ได้สิ้นสุดลงใช้ค่านำหน้านามว่า "นาง" หรือ "นางสาว"	๑. มีผู้ตอบแบบสอบถามว่า เคยอนุญาตเกี่ยวกับการขอใช้ค่านำหน้านามหญิง กรณีหญิง ที่จดทะเบียนสมรสแล้วใช้ค่านำหน้านามว่า "นาง" หรือ "นางสาว" จำนวน ๗๓ ราย ๒. มีผู้ตอบแบบสอบถามว่า เคยอนุญาตเกี่ยวกับการขอใช้ค่านำหน้านามหญิง กรณีหญิง ที่จดทะเบียนสมรสแล้ว และต่อมากการสมรสได้สิ้นสุดลงใช้ค่านำหน้านามว่า "นาง" หรือ "นางสาว" จำนวน ๖๘ ราย ๓. มีผู้ตอบแบบสอบถามว่า เคยอนุญาตเกี่ยวกับการขอใช้ค่านำหน้านามหญิง ทั้ง ๒ กรณี จำนวน ๓๒ ราย ๔. มีผู้ตอบแบบสอบถามว่า ไม่เคยอนุญาตเกี่ยวกับการขอใช้ค่านำหน้านามหญิง ทั้ง ๒ กรณี จำนวน ๙ ราย โดยมีความเห็นเพิ่มเติมว่า กระทรวงการต่างประเทศไม่ได้มี อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว
๓. กฎหมายฉบับนี้ ก่อให้ เกิดผลดังต่อไปนี้หรือไม่ อย่างไร (ให้พิจารณาตอบเฉพาะประเด็น สำคัญที่ตรงกับวัตถุประสงค์ ของกฎหมาย โดยไม่ต้องตอบ ทุกประเด็นก็ได้) เช่น - เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต หรือการประกอบอาชีพของ ประชาชน หรือ - ลดความเหลื่อมล้ำและสร้าง ความเป็นธรรมในสังคม หรือ	๑. มีผู้ตอบแบบสอบถามว่า ก่อให้เกิดผลกระทบ จำนวน ๘๖ ราย มีความเห็น โดยสรุป ดังต่อไปนี้ ๑.๑ การเลือกค่านำหน้านามหญิงได้ตามความสมัครใจเป็นสิทธิของบุคคล อันจะทำให้เกิดความเท่าเทียมกันในสังคม ดังนั้น กฎหมายฉบับนี้จึงเป็นกฎหมายที่ลด ความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม อีกทั้ง เป็นการพัฒนากฎหมายให้ สอดคล้องกับหลักสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้แสดง ให้เห็นถึงหลักการและแนวคิดที่เคารพต่อในสิทธิและเสรีภาพของสตรี ๑.๒ กฎหมายฉบับนี้ช่วยลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม อีกทั้ง ยังอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการทำนิติกรรมต่าง ๆ ไม่เกิด ความยุ่งยากและซับซ้อนในการทำนิติกรรม

ประเด็นที่มี การแสดงความคิดเห็น	ความเห็นของผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น
<p>- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันหรือการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ หรือ</p> <p>- เป็นการพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศหรือ</p> <p>- มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพ หรือผลกระทบอื่นที่สำคัญ</p>	<p>๑.๓ สังคมไทยเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับสถานะของบุคคล ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการดำรงชีวิตของหญิงที่สิ้นสุดการสมรส ในขณะที่ผู้ชายสามารถใช้คำนำหน้านามว่า "นาย" โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ดังนั้น การที่กฎหมายฉบับนี้เปิดโอกาสให้หญิงที่สิ้นสุดการสมรสสามารถเลือกคำนำหน้านามได้ตามความสมัครใจ จึงเป็นการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม</p> <p>๑.๔ หญิงหรือชายควรมีสิทธิเลือกคำนำหน้านามได้ตามความสมัครใจ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในเรื่องสถานะการสมรส</p> <p>๑.๕ ในต่างประเทศมีการใช้ Ms. เพื่อใช้เป็นคำนำหน้าแทนนางหรือนางสาว กรณีไม่ทราบว่าหญิงนั้นสมรสแล้วหรือไม่ ซึ่งคล้ายกับการใช้คำว่า Mr. หรือนาย ของไทย การที่ชายไม่ว่าจะสมรสหรือไม่ก็ย่อมใช้ Mr. หรือนาย ดังนั้น หญิงจึงควรมีทางเลือกให้ใช้คำว่านางสาวได้ทั้งที่ยังไม่สมรสหรือสมรสแล้ว เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม อีกทั้ง เป็นการพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ</p> <p>๑.๖ กรณีหญิงจดทะเบียนสมรสแล้ว เกิดเปลี่ยนใจและประสงค์จะกลับไปใช้คำนำหน้านามและชื่อสกุลตัวเอง กฎหมายควรบัญญัติให้หญิงไม่ต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสฝ่ายชาย</p> <p>๑.๗ กฎหมายฉบับนี้ทำให้ชายและหญิงมีความเสมอภาคและมีสิทธิเท่าเทียมกัน รวมทั้งเป็นการให้หญิงได้มีโอกาสเลือกใช้คำนำหน้านามของตนเองได้ตามความสมัครใจ</p> <p>๑.๘ กฎหมายฉบับนี้สร้างความเสมอภาคให้แก่หญิงที่สมรสหรือสิ้นสุดการสมรส โดยการหย่า หรือคู่สมรสเสียชีวิต ทำให้หญิงสามารถใช้ชีวิตร่วมกับคนในสังคมด้วยความเสมอภาค และไม่ถูกเลือกปฏิบัติ</p> <p>๑.๙ กฎหมายฉบับนี้เป็นการเพิ่มภาระให้แก่ประชาชน เนื่องจากพบปัญหาเกี่ยวกับการติดต่อทำธุรกรรมของประชาชน เช่น คำนำหน้านามไม่ตรงกับเอกสารต่าง ๆ</p> <p>๑.๑๐ ควรบัญญัติคำนำหน้านามหญิงโดยให้ใช้ "นางสาว" ได้คำเดียว เหมือนกับคำนำหน้านามชายว่า "นาย" การให้โอกาสเปลี่ยนคำนำหน้านามกลับไปกลับมาได้ ทำให้ประชาชนมีปัญหาในการติดต่อทำธุรกรรม ดังนั้น จึงเห็นว่า ควรให้หญิงเปลี่ยนคำนำหน้านามเพียงครั้งเดียวเท่านั้นจาก "เด็กหญิง" เป็น "นางสาว"</p> <p>๑.๑๑ อาชีพบางประเภทไม่รับคนที่มีคำนำหน้านามว่า "นาง" จึงอาจก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน</p> <p>๑.๑๒ อาจก่อให้เกิดความสับสนถึงสถานภาพการสมรสของบุคคลและก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน</p> <p>๑.๑๓ คำนำหน้านามว่า "นาง" หรือ "นางสาว" เป็นการสร้างความเหลื่อมล้ำในเพศชายและหญิง และระหว่างหญิงด้วยกันเอง ทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ทั้งเรื่องการทำงาน หรือการใช้ชีวิตประจำวัน อันขัดต่อหลักการประชาธิปไตย ได้แก่ หลักความเสมอภาค และการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ดังนั้น การที่กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้หญิงเลือกใช้คำนำหน้านามได้ตามความสมัครใจ จึงลดอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม รวมทั้งเป็นการพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ</p>

ประเด็นที่มี การแสดงความคิดเห็น	ความเห็นของผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น
	<p>๑.๑๔ ในกรณีหญิงที่หย่าร้างกับสามี การให้โอกาสเปลี่ยนคำนำหน้านามได้ถือว่าเป็นประโยชน์กับฝ่ายหญิงเป็นอย่างยิ่ง และเป็นการลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นทางด้านจิตใจของหญิง</p> <p>๒. มีผู้ตอบแบบสอบถามว่า ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบ จำนวน ๐ ราย</p> <p>๓. มีผู้ตอบแบบสอบถามว่า อื่น ๆ จำนวน ๓ ราย มีความเห็นโดยสรุป คือ การเปลี่ยนคำนำหน้านามหญิงได้ตามความสมัครใจจะสร้างความสับสนให้กับประชาชน</p>
<p>๔. ท่านเห็นว่าสมควรยกเลิกแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายฉบับนี้หรือไม่ อย่างไร</p>	<p>๑. มีผู้ตอบแบบสอบถามว่า สมควรยกเลิก จำนวน ๓ ราย</p> <p>๒. มีผู้ตอบแบบสอบถามว่า สมควรแก้ไข ปรับปรุง จำนวน ๑๓ ราย มีความเห็นโดยสรุป ดังนี้</p> <p>๒.๑ ให้หญิงสามารถใช้คำนำหน้านามและชื่อสกุลได้ตามความสมัครใจ</p> <p>๒.๒ ควรเพิ่มคำนำหน้านามชายที่จดทะเบียนสมรสด้วย เพื่อความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง</p> <p>๒.๓ ควรให้หญิงมีคำนำหน้าหญิงคำเดียวโดยไม่ต้องแบ่งแยกเรื่องการสมรส โดยเมื่อหญิงมีอายุครบ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปให้ใช้คำนำหน้านามว่า “นางสาว” คำเดียว ดังเช่นกรณีคำนำหน้านามชาย ซึ่งเปลี่ยนจาก “เด็กชาย” เป็น “นาย” ไม่ว่าจะสมรสหรือไม่ ชายก็ยังคงใช้คำนำหน้านามว่า “นาย” คำเดียว</p> <p>๒.๔ ควรให้มีคำนำหน้านามที่ระบุเพศเพียงอย่างเดียวเท่านั้น</p> <p>๒.๕ ควรแก้ไขแนวทางปฏิบัติกรณีการเปลี่ยนคำนำหน้านามของหญิงที่สมรสแล้ว หากประสงค์จะเปลี่ยนคำนำหน้านามระหว่างสมรส ฝ่ายหญิงไม่ต้องการความยินยอมจากฝ่ายชาย เนื่องจากเป็นสิทธิตามกฎหมาย</p> <p>๓. มีผู้ตอบแบบสอบถามว่า บทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้มีความเหมาะสมแล้ว จำนวน ๖๖ ราย</p> <p>๔. มีผู้ไม่แสดงความคิดเห็น จำนวน ๗ ราย</p>
<p>๕. ท่านเห็นว่ามีปัญหาและอุปสรรคอื่น ๆ ในการบังคับใช้/ปฏิบัติงานตามกฎหมายฉบับนี้หรือไม่ อย่างไร</p>	<p>มีผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นว่า</p> <p>๑. ไม่สะดวกในการดำเนินการ เนื่องจาก การเปลี่ยนคำนำหน้านามสามารถดำเนินการได้เฉพาะที่สำนักทะเบียนอำเภอเท่านั้น</p> <p>๒. พบปัญหาในกรณีหญิงที่อยู่ระหว่างสมรส และใช้คำนำหน้านามว่านาง ต่อมาหญิงดังกล่าวขอเปลี่ยนคำนำหน้านามเป็นนางสาว แต่สามีมาทราบภายหลัง จึงเกิดมีปัญหาข้อพิพาทภายในครอบครัว เนื่องจากกังวลว่าหญิงจะนอกใจหรือตีตัวออกห่าง รวมถึงปัญหาอื่น ๆ ซึ่งมีผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว</p> <p>๓. การบังคับใช้กฎหมายจะมีปัญหาหรืออุปสรรคหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่า ผู้ขอใช้คำนำหน้านามมีความเข้าใจในการขอใช้คำนำหน้านามนั้น ๆ หรือไม่ ซึ่งหน่วยงานที่เป็นผู้ให้บริการในเรื่องดังกล่าวควรต้องอธิบายหลักการและรายละเอียดให้ประชาชนเข้าใจ</p> <p>๔. ควรยกเลิกการบันทึกท้ายทะเบียนสมรสเรื่องการเลือกใช้คำนำหน้านามและการเลือกใช้ชื่อสกุล เพราะพบปัญหาว่า บางคนเลือกใช้คำนำหน้านามหรือชื่อสกุลแล้ว แต่ไม่ไปดำเนินการเกี่ยวกับเอกสารการทะเบียนราษฎรให้เป็นไปตามบันทึกดังกล่าว ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องมีการบันทึกไว้ หากประสงค์จะเปลี่ยนคำนำหน้านามหรือชื่อสกุลก็ให้ยื่นคำร้องได้ภายหลัง</p> <p>๕. มีผลกระทบต่อประชาชนในทางปฏิบัติเมื่อหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนต้องการหลักฐานหนังสือรับรองคำนำหน้านาม นอกจากนี้ ประชาชนยังมีภาระหน้าที่ต้องเก็บรักษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อยืนยันตัวตน</p>

ประเด็นที่มี การแสดงความคิดเห็น	ความเห็นของผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น
	<p>๖. แม้ว่าโดยเนื้อหาของกฎหมายฉบับนี้จะกำหนดสิทธิให้แก่หญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้วสามารถเปลี่ยนคำนำหน้านามได้ตามความประสงค์ แต่ในทางปฏิบัติกรณีคู่สมรสฝ่ายหญิงจะขอเปลี่ยนคำนำหน้านามในระหว่างสมรส เจ้าหน้าที่จะดำเนินการเพื่อให้คู่สมรสฝ่ายชายต้องลงลายมือชื่อให้ความยินยอมด้วย ซึ่งขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้</p> <p>๗. มีอุปสรรคในเวลายื่นทำธุรกรรมหรือนิติกรรมกับธนาคาร</p>
๖. ข้อเสนอแนะ	<p>มีผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นว่า ควรประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานภาคเอกชน และหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ เช่น ธนาคาร และสำนักงานที่ดิน ได้ทราบถึงการบังคับใช้ของกฎหมายฉบับนี้ และพัฒนาปรับปรุงระเบียบต่าง ๆ ให้มีเอกสารที่สอดคล้องกับหลักกฎหมาย</p>

๒) ผลการรับฟังความคิดเห็นเพื่อใช้ประกอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายของพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ (กลุ่มเป้าหมาย : ประชาชน) จำนวนทั้งหมด ๖๗ ราย สรุปผลได้ดังนี้

ประเด็นที่มี การแสดงความคิดเห็น	ความเห็นของผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น
<p>๑. ท่านเห็นว่า กฎหมายฉบับนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือไม่ อย่างไร</p>	<p>๑. มีผู้ตอบแบบสอบถามว่า เป็นประโยชน์ จำนวน ๔๗ ราย มีความเห็นโดยสรุปคือ ทำให้ทราบข้อมูลของบุคคลในเบื้องต้น</p> <p>๒. มีผู้ตอบแบบสอบถามว่า ไม่เป็นประโยชน์ จำนวน ๑๗ ราย มีความเห็นโดยสรุปคือ กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ไม่มีประโยชน์ เนื่องจากไม่ว่าจะใช้คำนำหน้านามว่าอย่างไร ก็ย่อมไม่อาจเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางสังคมและความเป็นจริงที่ว่าเคยเป็นผู้มีสามี หรือมีบุตร หรือมีครอบครัวแล้ว</p> <p>๓. มีผู้ตอบแบบสอบถามว่า อื่น ๆ จำนวน ๑ คน โดยตั้งข้อสังเกตว่า เหตุใดคำนำหน้านามหญิงจึงต้องเปลี่ยนตามการสมรส หรือไม่สมรสด้วย</p> <p>๓. มีผู้ไม่แสดงความคิดเห็น จำนวน ๒ ราย</p>
<p>๒. ท่านเคยได้ยินคำร้องขอต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการขอใช้คำนำหน้านามหญิง ในกรณีดังต่อไปนี้หรือไม่</p> <p>๑) กรณีหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว ใช้คำนำหน้านามว่า "นาง" หรือ "นางสาว"</p> <p>๒) กรณีหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว และต่อมาการสมรสได้สิ้นสุดลงจะใช้คำนำหน้านามว่า "นาง" หรือ "นางสาว"</p>	<p>๑. มีผู้ตอบแบบสอบถามว่า เคยยื่นคำร้องขอต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการขอใช้คำนำหน้านามหญิง กรณีหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้วใช้คำนำหน้านามว่า "นาง" หรือ "นางสาว" จำนวน ๒๘ ราย</p> <p>๒. มีผู้ตอบแบบสอบถามว่า เคยยื่นคำร้องขอต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการขอใช้คำนำหน้านามหญิง กรณีหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว และต่อมาการสมรสได้สิ้นสุดลงใช้คำนำหน้านามว่า "นาง" หรือ "นางสาว" จำนวน ๒๖ ราย</p> <p>๓. มีผู้ตอบแบบสอบถามว่า เคยยื่นคำร้องขอต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการขอใช้คำนำหน้านามหญิง ทั้ง ๒ กรณี จำนวน ๑๕ ราย</p> <p>๔. มีผู้ตอบแบบสอบถามว่า ไม่เคยยื่นคำร้องขอต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการขอใช้คำนำหน้านามหญิง ทั้ง ๒ กรณี จำนวน ๒๒ ราย</p>

ประเด็นที่มี การแสดงความคิดเห็น	ความเห็นของผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น
<p>๓. กฎหมายฉบับนี้ก่อให้เกิดผล ดังต่อไปนี้หรือไม่ อย่างไร (ให้พิจารณาตอบเฉพาะประเด็น สำคัญที่ตรงกับวัตถุประสงค์ ของกฎหมาย โดยไม่ต้องตอบ ทุกประเด็นก็ได้) เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต หรือการประกอบอาชีพของ ประชาชน หรือ - ลดความเหลื่อมล้ำและสร้าง ความเป็นธรรมในสังคม หรือ - เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขัน หรือการเพิ่มความสามารถ ในการแข่งขันของประเทศ หรือ - เป็นการพัฒนากฎหมายให้ สอดคล้องกับหลักสากล และพันธกรณีระหว่างประเทศ หรือ - มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมหรือสุข ภาวะ หรือผลกระทบอื่น ที่สำคัญ 	<p>๑. มีผู้ตอบแบบสอบถามว่า กฎหมายฉบับนี้ก่อให้เกิดผลกระทบ จำนวน ๖๐ ราย มีความเห็นโดยสรุป ดังต่อไปนี้</p> <p>๑.๑ คำนำหน้านามหญิงมีผลต่อการรับสมัครงาน เนื่องจากอาจก่อให้เกิดอคติ ของผู้คัดเลือกเข้าทำงาน ตั้งแต่ก่อนการสัมภาษณ์งาน ดังนั้น การมีทางเลือก ให้หญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว หรือกรณีหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว และต่อมา การสมรสได้สิ้นสุดลงเลือกใช้นำหน้านามได้ ย่อมลดความเหลื่อมล้ำและสร้าง ความเป็นธรรมในสังคมให้กับหญิงและสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างชาย และหญิง รวมทั้งสอดคล้องกับหลักสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ</p> <p>๑.๒ กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้สร้างความเสมอภาคหรือสิทธิให้แก่หญิงเท่ากับชาย อย่างแท้จริง ซึ่งหากกฎหมายมุ่งประสงค์ที่จะสร้างความเสมอภาคและไม่เลือก ปฏิบัติ เห็นว่า ไม่ควรต้องมีการแก้คำนำหน้านามของหญิง แต่ให้ไปแก้คำนำหน้า นามชายแทน กล่าวคือ ชายมีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึงสิบสี่ปี เรียก “เด็กชาย” กรณี ชายซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไปให้แก้ไขคำนำหน้านามชายเป็น “นายบ่าว” และถ้าชายจดทะเบียนสมรสแล้วให้เปลี่ยนคำนำหน้านามชายเป็น “นาย” การแก้ไขกฎหมายในลักษณะนี้ จึงน่าจะเป็นการสร้างเสมอภาคระหว่างชาย และหญิงได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ การกำหนดคำนำหน้านามหญิงยังก่อให้เกิด ความยุ่งยากหลายประการ เช่น การทำนิติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเอกสารต่าง ๆ เช่น เอกสารที่ดิน เป็นต้น ดังนั้น กฎหมายฉบับนี้ยังคงสร้างความเหลื่อมล้ำในสังคม</p> <p>๑.๓ ก่อให้เกิดอุปสรรค เนื่องจากในการดำเนินการขอใช้หรือเปลี่ยนคำนำหน้า นามจะต้องนำเอกสารหลักฐานต่าง ๆ มากมาย มาแสดงต่อเจ้าหน้าที่ จึงทำให้ เกิดความยุ่งยากและล่าช้า</p> <p>๑.๔ ก่อให้เกิดอุปสรรคในการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เนื่องจากหากประชาชนมีความประสงค์ที่จะทำนิติกรรมใด หน่วยงานของรัฐ จะต้องขอเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมจากประชาชนเสมอ</p> <p>๑.๕ ควรลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมให้แก่สังคม โดยการตัดคำว่า “นางสาว” ทิ้งไป ให้เหลือเพียงคำว่า “นาง” เท่านั้น ไม่ว่าจะสมรสหรือไม่ก็ตาม เช่นเดียวกับผู้ชายที่มีเพียงแต่คำว่า “นาย” คำเดียวเท่านั้น ไม่ว่าจะสมรสแล้วหรือไม่</p> <p>๑.๖ กฎหมายฉบับนี้สร้างความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรม เนื่องจากผู้หญิง มีโอกาสเลือกคำนำหน้านาม กล่าวคือ “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความ สมัครใจ แต่ผู้ชายไม่มีโอกาสเลือก</p> <p>๑.๗ กฎหมายฉบับนี้ก่อให้เกิดความเท่าเทียมในประเด็นเรื่องเพศสภาพ</p> <p>๑.๘ กรณีหญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้ว ภายหลังจากการสมรสสิ้นสุดลง โดยการหย่า ไม่ควรให้หญิงเลือกคำนำหน้านามตามความสมัครใจ เพราะทำให้เกิด ปัญหาการหย่าร้างกันง่ายมากยิ่งขึ้น</p> <p>๑.๙ หากหญิงจดทะเบียนสมรสแล้ว หรือภายหลังจากการสมรสสิ้นสุดลง หญิงควรต้องใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” เพียงอย่างเดียว</p> <p>๑.๑๐ โดยลักษณะทางกายภาพของเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกัน ดังนั้น คำนำหน้านามเพื่อระบุเพศ จึงยังคงมีความสำคัญในปัจจุบัน</p> <p>๑.๑๑ หญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสและมีบุตรแล้วไม่ควรใช้คำนำหน้านามว่า “นางสาว” เนื่องจากอาจก่อให้เกิดความสับสนในเรื่องสถานะของหญิง</p> <p>๑.๑๒ กรณีหญิงที่สมรสแล้ว การที่หญิงดังกล่าวสามารถใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความสมัครใจ ถือเป็นความไม่ยอมรับสภาพ การสมรสของตน และก่อให้เกิดปัจจัยเสี่ยงในด้านศีลธรรมและปัญหาครอบครัว ตามมา</p>

ประเด็นที่มี การแสดงความคิดเห็น	ความเห็นของผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น
	<p>๑.๑๓ หญิงควรมีสหิทธิใช้คำนำหน้านามว่า “นางสาว” ตลอดไป เพื่อไม่ให้เกิดอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน และเป็นลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม</p> <p>๑.๑๔ การเลือกคำนำหน้านามหญิง ขัดต่อประเพณีที่ถือปฏิบัติมาช้านาน</p> <p>๑.๑๕ ไม่ว่าจะหญิงหรือชายควรเสมอภาคกัน กล่าวคือ เพศชายมีคำนำหน้านามชายเพียงแค่ว่า “นาย” คำเดียว ไม่เปลี่ยนตามสถานภาพการสมรส ดังนั้นควรแก้ไขกฎหมายให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและไม่เลือกปฏิบัติต่อหญิง</p> <p>๑.๑๖ กฎหมายฉบับนี้อาจเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตของบุคคลบางกลุ่มที่ไม่ต้องการใช้คำนำหน้านามที่แสดงถึงเพศโดยกำเนิด</p> <p>๒. มีผู้ตอบแบบสอบถามว่าไม่ก่อให้เกิดผลกระทบ จำนวน ๗ ราย มีความเห็นโดยสรุป ดังนี้</p> <p>๒.๑ คำนำหน้านามคำว่า “นางสาว” กับ “นาง” ไม่ได้เป็นปัญหาต่อการดำรงชีวิต จึงไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านใด</p> <p>๒.๒ คำนำหน้านามที่บ่งบอกว่าหญิงที่เป็น “นาง” คือ บุคคลที่สมรสแล้ว ส่วนคำว่า “นางสาว” คือ หญิงที่ยังไม่เคยผ่านการสมรส ดังนั้น คำนำหน้านามจึงถือเป็นการบ่งบอกสถานภาพที่ชัดเจน ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านใด</p>
<p>๔. ท่านเห็นว่าสมควรยกเลิกแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายฉบับนี้หรือไม่ อย่างไร</p>	<p>๑. มีผู้ตอบแบบสอบถามว่า สมควรยกเลิก จำนวน ๑๐ ราย โดยมีความเห็นว่าบทบัญญัติของกฎหมายก่อนที่จะมีการแก้ไขเหมาะสมดีอยู่แล้ว เนื่องจากบ่งบอกสถานภาพของหญิงได้อย่างชัดเจน</p> <p>๒. มีผู้ตอบแบบสอบถามว่า สมควรแก้ไขปรับปรุง จำนวน ๑๙ ราย มีความเห็นโดยสรุป ดังนี้</p> <p>๒.๑ เนื่องจากการเลือกคำนำหน้านามหญิงได้ตามความสมัครใจ เป็นการเพิ่มความยุ่งยาก สร้างความสับสน และทำให้เกิดภาระด้านเอกสารเพิ่มเติมมากขึ้นในการติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ</p> <p>๒.๒ ควรมีการระบุสถานภาพโสด สมรส หย่าร้าง หรือหม้าย ไว้บนบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อแสดงสถานภาพของทุกคน</p> <p>๒.๓ ควรยกเลิกคำนำหน้านาม คำว่า “นาง”</p> <p>๒.๔ ควรแก้ไขกฎหมาย โดยตัดคำนำหน้านามว่า “นางสาว” ทิ้งไป ให้เหลือเพียงแต่คำว่า “นาง” เท่านั้น ไม่ว่าจะสมรสหรือไม่ก็ตาม เช่นเดียวกับผู้ชาย</p> <p>๒.๕ ควรจะให้หญิงใช้คำนำหน้านามว่า “นางสาว” เพียงคำเดียว กฎหมายไม่ควรให้หญิงที่สมรสหรือเคยสมรสเลือกใช้คำอื่นได้</p> <p>๒.๖ หญิงใดจดทะเบียนสมรสแล้วควรใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” และควรให้คงคำว่า “นาง” ไว้ เมื่อมีการจดทะเบียนหย่า</p> <p>๒.๗ กฎหมายควรบัญญัติให้เท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง โดยหญิงอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป ควรใช้คำว่า “นาง” เหมือนชายที่ใช้คำว่า “นาย”</p> <p>๒.๘ ไม่เห็นด้วยกับกรณีที่ให้หญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว และการสมรสสิ้นสุดลงให้สามารถเปลี่ยนจากคำนำหน้านามจาก “นาง” เป็น “นางสาว” ได้ตามความสมัครใจ</p> <p>๒.๙ ปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดจากผู้ที่แสดงออกเรื่องความแตกต่างทางเพศ โดยกำเนิดประกอบด้วย</p>

ประเด็นที่มี การแสดงความคิดเห็น	ความเห็นของผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น
	๓. มีผู้ตอบแบบสอบถามว่า บทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้เหมาะสมแล้ว จำนวน ๓๗ ราย ๔. ผู้ตอบแบบสอบถามว่า อื่น ๆ จำนวน ๑ ราย
๕. ข้อเสนอแนะ	มีผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นว่า ๑. หญิงมีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป ให้ใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” เหมือนชายที่ใช้คำนำหน้านามว่า “นาย” เพียงคำเดียว ๒. ให้ผู้หญิงเลือกคำนำหน้านาม และชื่อสกุลเดิมได้ โดยไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนจากนางสาวเป็นนางและไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนชื่อสกุลตามสามี ๓. ควรมีการใส่สถานภาพโสด สมรส หย่าร้าง หม้าย ไว้บนบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อแสดงสถานภาพของทุกคน (เพื่อความเท่าเทียมกันของทุกเพศทุกวัย) ๔. ควรแก้ไขกฎหมายโดยให้เลือกแนวทางใดแนวทางหนึ่งดังต่อไปนี้ เช่น หากจดทะเบียนสมรสแล้ว ถ้าใช้คำนำหน้านามว่า “นางสาว” ต้องใช้ชื่อสกุลของตนเอง ถ้าใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” ต้องใช้ชื่อสกุลของสามี

๒๐. ได้นำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายของกฎหมายฉบับนี้ (ถ้ามี) มาประกอบการพิจารณาด้วยแล้วหรือไม่

- ไม่มี -

๒๑. หน่วยงานได้

๒๑.๑ ออกกฎหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เพื่อที่ประชาชนจะสามารถปฏิบัติตามกฎหมายหรือได้รับสิทธิประโยชน์จากกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

กรมการปกครองได้ดำเนินการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานทะเบียนชื่อบุคคลและการใช้คำนำหน้านาม โดยได้รวบรวมกฎหมาย ระเบียบ ตัวอย่างแบบพิมพ์ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทะเบียนชื่อบุคคลและคำนำหน้านาม โดยจัดพิมพ์ไว้เป็นหมวดหมู่เพื่ออำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ในการนำข้อมูลมาใช้ในการปฏิบัติงาน และทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

๒๑.๒ ดำเนินการอื่นเพื่อปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

กรมการปกครองยังได้ดำเนินการจัดทำหนังสือเพื่อแจ้งเวียนแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ รวมทั้งตอบข้อหารือเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานตามกฎหมายดังกล่าวสามารถบังคับใช้กฎหมายให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒๒. ผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

๒๒.๑ กฎหมายนี้มีการบังคับใช้หรือไม่ อย่างไร

ปัจจุบันยังมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ ทั้งในส่วนของการกำหนดคำนำหน้านามให้แก่หญิงซึ่งมีอายุ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและยังไม่ได้จดทะเบียนสมรส และการให้สิทธิแก่หญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว หรือหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้วและต่อมาการสมรสได้สิ้นสุดลงในการเลือกใช้คำนำหน้านามตามความสมัครใจของตน

๒๒.๒ หากมีการบังคับใช้ เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร

การบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ในภาพรวมนั้น เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของกฎหมาย การที่พระราชบัญญัติค่านำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดให้หญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว และหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้วและต่อมาการสมรสได้สิ้นสุดลงสามารถใช้ค่านำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความสมัครใจ โดยให้แจ้งต่อนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว ตามมาตรา ๕ และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติค่านำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ ถือเป็นกฎหมายที่เสริมสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงตามหลักความเสมอภาคที่ได้รับการรับรองในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเป็นการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างทางเพศและสถานะของบุคคล ประกอบกับหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนที่แสดงความคิดเห็นโดยส่วนใหญ่เห็นว่า กฎหมายฉบับนี้เป็นประโยชน์แก่ประชาชน เนื่องจากเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมระหว่างเพศชายและเพศหญิง อีกทั้งยังเป็นการสอดคล้องกับหลักการในอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบและพิธีสารเลือกรับอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบซึ่งเป็นหลักการสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ

๒๒.๓ ประชาชนมีภาระหรือรัฐมีต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างไร

หญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว และหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้วและต่อมาการสมรสได้สิ้นสุดลง หากจะดำเนินการขอเปลี่ยนค่านำหน้านามจะต้องนำเอกสารราชการที่เกี่ยวข้องมาแสดงต่อเจ้าหน้าที่ให้ครบถ้วน หากไม่ได้นำเอกสารราชการที่จำเป็นต้องใช้ประกอบการขอเปลี่ยนค่านำหน้านามมายื่นต่อเจ้าหน้าที่ ก็อาจจะมีภาระค่าใช้จ่ายในการขอสำเนาเอกสารราชการตามอัตราที่กฎหมายกำหนด และเมื่อหญิงดังกล่าวได้ดำเนินการเกี่ยวกับการเปลี่ยนค่านำหน้านามของตนเรียบร้อยแล้ว ยังมีภาระเกี่ยวกับการดำเนินการทางด้านเอกสารทั้งในส่วนของการเก็บรักษาเอกสารที่ทางราชการออกให้สำหรับใช้เป็นหลักฐานยืนยันความป็นตนเองในการทำธุรกรรมหรือนิติกรรมต่าง ๆ รวมทั้งมีภาระในส่วนของการดำเนินการแก้ไขรายการค่านำหน้านามในเอกสารอื่น ๆ อีกด้วย ซึ่งส่งผลให้หญิงต้องเกิดภาระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการดำเนินการดังกล่าว เช่น ค่าเดินทาง ค่าโทรศัพท์ ค่าสำเนาเอกสาร เป็นต้น

สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ในการตรวจสอบคุณสมบัติหรือเงื่อนไขของหญิงตามกฎหมายฉบับนี้และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการเพื่อให้หญิงได้ใช้สิทธิตามกฎหมายฉบับนี้ ไม่มีค่าธรรมเนียมแต่อย่างใด

๒๒.๔ เกิดผลที่ไม่ได้คาดคิดหรือไม่พึงประสงค์หรือไม่

- ไม่มี -

๒๓. กฎหมายนี้คุ้มค่าหรือได้สัดส่วนเมื่อเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับกับภาระของประชาชนและทรัพยากรที่ใช้ในการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

กฎหมายฉบับนี้มีเจตนารมณ์เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิและจัดการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลเพศหญิง โดยกำหนดให้หญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้ว และหญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้ว และต่อมากการสมรสได้สิ้นสุดลง กฎหมายให้สิทธิแก่หญิงในการเลือกใช้นามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความสมัครใจ ทั้งนี้ หญิงดังกล่าวมีหน้าที่ต้องแจ้งต่อนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว ตามนัยมาตรา ๕ และมาตรา ๖ ของกฎหมายฉบับนี้ โดยไม่มีการกำหนดค่าธรรมเนียมในการดำเนินการตามกฎหมายฉบับนี้แต่อย่างใด กฎหมายฉบับนี้จึงเป็นประโยชน์แก่ประชาชนมากกว่าเป็นการสร้างภาระให้แก่ประชาชน โดยในส่วนของภาครัฐมีหน้าที่ต้องสนับสนุนและดำเนินการเพื่อเป็นการเสริมสร้างสิทธิระหว่างชายหญิงให้เกิดความเท่าเทียมกันตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและหลักการสากล รวมทั้งพันธกรณีระหว่างประเทศ เพื่อไม่ให้เกิดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างทางเพศและสถานะของบุคคล ดังนั้นกฎหมายนี้จึงมีความคุ้มค่าและมีความได้สัดส่วนเมื่อเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับกับภาระของประชาชนและทรัพยากรที่รัฐใช้ในการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

๒๔. สมควรยกเลิก แก้ไข ปรับปรุงกฎหมายหรือกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

พระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาการเลือกปฏิบัติต่อเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบและพิธีสารเลือกรับอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ซึ่งประเทศไทยผูกพันต้องปฏิบัติตาม โดยจะต้องพัฒนากฎหมายของประเทศให้สอดคล้องกับหลักการสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศดังกล่าว นอกจากนี้ กฎหมายฉบับนี้ยังมีมาตรการสำคัญที่เสริมสร้างความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยให้สิทธิแก่หญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว หรือกรณีการสมรสสิ้นสุดลง สามารถเลือกใช้นามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความสมัครใจ เพื่อไม่ให้เกิดการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมต่อบุคคลที่มีเพศต่างกัน อีกทั้งยังแก้ไขปัญหาในเรื่องของการประกอบอาชีพ การศึกษาของบุตร และการทำนิติกรรมต่าง ๆ อีกด้วย อันเป็นการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ยังมีการบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันและเกิดประโยชน์แก่ประชาชนและสังคมโดยรวมมากกว่าผลเสีย ดังนั้น กรมการปกครองจึงมีความเห็นว่า พระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ มีบทบัญญัติของกฎหมายที่มีความเหมาะสมแล้ว จึงยังไม่จำเป็นต้องพิจารณายกเลิก หรือแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายแต่อย่างใด

๒๕. สมควรดำเนินการอื่นเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือมีข้อเสนออื่นหรือไม่ อย่างไร

ปัจจุบันพบปัญหาในทางปฏิบัติในส่วนของเจ้าหน้าที่ กรณีคู่สมรสฝ่ายหญิงมีความประสงค์จะขอเปลี่ยนคำนำหน้านามในระหว่างสมรส ซึ่งเจ้าหน้าที่จะดำเนินการเพื่อให้คู่สมรสฝ่ายชายต้องลงลายมือชื่อเพื่อให้ความยินยอมในการดำเนินการดังกล่าวด้วย แต่เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้สิทธิแก่หญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้วในการเลือกใช้นามได้โดยความสมัครใจของตนเอง การดำเนินการดังกล่าวจึงไม่จำเป็นต้องขอความเห็นชอบจากคู่สมรสแต่อย่างใด ดังนั้น กรมการปกครอง

จึงควรดำเนินการซักซ้อมความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติค่านำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้การปฏิบัติตามและการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติค่านำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อมูลที่ปรากฏในรายงานนี้เป็นข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบและวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนแล้ว

ลงชื่อ

(นายธนาคม จงจิระ)

อธิบดีกรมการปกครอง

๑๓ / ๓๑ / ๒๕๖๕

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ กรมการปกครอง
เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ นายธนาคม ฐานันท์
ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มงานมาตรฐานและระเบียบการทะเบียนทั่วไป
สังกัด ส่วนการทะเบียนทั่วไป สำนักบริหารการทะเบียน
โทร ๐๒ ๙๙๑ ๙๐๑๗ - ๙